

Kommunförbundets styrelses mål för budgetförhandlingarna 2022

Våra krav för budgetförhandlingarna

Höstens budgetförhandlingar är regeringen Sanna Marins sista. Återhämtningen från coronapandemin bär fortfarande utvecklingen inom ekonomin och sysselsättningen men den offentliga sektorn utmanas av avtagande tillväxt i ekonomin och minskande skatteinkomster, brist på kompetent arbetskraft, omfattande kostnadstryck, ökande servicebehov, beredskap samt ett tryck på att reparera och investera i infrastruktur.

Den offentliga sektorns marginaler har krympt ytterligare under den pågående regeringsperioden på grund av coronapandemin och Rysslands krig i Ukraina. Antalet personer som sökt tillfälligt skydd i Finland beräknas stiga till 50 000–60 000 personer i år.

Kriser och osäkerhet avspeglas på många sätt i hela kommunsektorn. Spåren av pandemin märks i synnerhet i hälso- och sjukvården, servicen för barn och unga samt kollektivtrafiken där arbetsmängden och de ekonomiska följderna av kriserna fortfarande växer.

Osäkerheten är också förknippad med den största omorganisationen någonsin inom den offentliga sektorn: välfärdsområdesreformen som ska träda i kraft år 2023. Mitt i alla dessa förändringar är det viktigare än någonsin att staten bedriver en stabil och förutsägbar kommunpolitik och håller fast vid sina utfästelser.

Kommunerna har hittills klarat sig bra trots den svåra situationen. En bidragande faktor har varit den buffert med vilken staten förbundit sig att dämpa de negativa konsekvenserna av coronan och kriget i Ukraina i kommunernas ekonomi. Den preliminära analysen av kommunernas bokslut 2021 visar starka nyckeltal. Kommunernas skatteinkomster har legat på en ovanligt bra nivå också i början av 2022.

Den offentliga ekonomin lider ändå av en strukturell obalans mellan inkomster och utgifter eftersom de offentliga samfundens skuldsättning inte minskar under prognosåren. Kommunekonomin förväntas vara fortsatt stark år 2023 på grund av tillfälliga faktorer av engångskaraktär, men därefter kommer ett flertal ekonomiska och samhällsliga påfrestningar att påverka starkt också kommunernas ekonomi. Efter välfärdsområdesreformen kommer kommunernas möjligheter att anpassa sin ekonomi att vara kringskuren.

För att undvika en ryckig kommunalpolitik de kommande åren måste den offentliga ekonomins kostnader tyglas. En hållbar offentlig ekonomi är till fördel för den kommunala ekonomin. Om välfärdsområdena lyckas ordna social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet kostnadseffektivt bidrar det till stabilitet och förutsägbarhet i den kommunala ekonomin och risken för statsandelsnedskärningar och misslyckade sparförslag minskar. Därför bör man förhålla sig återhållsamt till nya tillägg till kommunernas inkomster som sker på den övriga offentliga ekonomins bekostnad.

Kommunförbundets viktigaste förslag inför budgetförhandlingarna för år 2023:

- Staten måste fullfölja sina lagstadgade och i regeringsprogrammet inskrivna skyldigheter till kommunerna. Indexhöjningarna av statsandelarna och kompensationen för förluster till följd av ändrade skattegrunder och nya, utvidgade uppgifter och övriga justeringar som lagstiftningen förutsätter bör göras i enlighet med lagen.
- Kommunerna måste kompenseras år 2022 fullt ut för direkta kostnader för hälsoosäkerhet till följd av coronapandemin.
- För att kunna ta ut en mer rättvis och korrekt fastighetsskatt både ur skattebetalarens och skattemottagarens synvinkel måste den länge förberedda fastighetsskattereformen ros iland under denna valperiod.
- Det eftersatta underhållet av vägar och järnvägar får inte förvärras genom nedskärningar i budgeten. Utöver bastrafikledshållningen måste förutsägbarheten i fråga om finansieringsnivån för utvecklingsinvesteringar säkerställas minst enligt Trafik 12-planen. Man måste förbereda sig på kostnader för att utveckla stadsregionerna. En fortsättning på MBT-avtalen och en tillräcklig statlig finansiering bör tryggas. Färdplanen för fossilfria transporter bör genomföras också för den hållbara mobilitetens del. Statsstödet för att främja gående, cyklande och kollektivtrafik bör öka. För att uppnå klimatmålen behöver finansieringskrisen inom kollektivtrafiken fortfarande coronastöd.
- Världsmarknadspriset på råvaror och energi är fortfarande högt, vilket leder till förhöjda kostnader i den offentliga sektorn möjligtvis ännu en långt tid framöver. Bestående tilläggskostnader i kommunerna orsakas också av ökad reglering och lagändringar där den föreslagna finansieringen inte täcker kostnaderna för verkställandet i sin helhet. Finansieringen av kommunernas skyldigheter bör ägnas tillräcklig uppmärksamhet de kommande åren.
- Den offentliga ekonomins utgifter bör inte ökas genom utvidgning av regleringen, uppgifterna eller skyldigheterna för kommunerna och välfärdsområdena

och inte heller genom åtstramade dimensioneringar inom servicen. Bestående utvidgningar av uppgifter bör inte finansieras med återhämtningsstöd av engångsnatur. De ekonomiska konsekvenserna av lagstiftningen som lämnas till riksdagen bör bedömas realistiskt och tillräcklig finansiering bör reserveras i planen för de offentliga finanserna.

- Kostnaderna i kommunerna drivs också av onödigt detaljerad reglering och centraliserade, ineffektiva lösningar som motarbetar kostnadseffektiv lokal organisering. Detta håller på att ske till exempel i förslaget till datasystem för den byggda miljön. I verkställandet av målen för den gröna omställningen måste kommunerna ges möjlighet att välja de metoder som är bäst lämpade att minska utsläppen med tanke på de lokala förhållandena. Statens normstyrning måste luckras upp.
- Kommunernas finansieringsansvar för det grundläggande utkomststödet bör avvecklas så snart som möjligt efter att välfärdsområdena inlett sin verksamhet. Det grundläggande utkomststödet, vars finansiering kommunerna och staten delar, uppgick år 2021 till sammanlagt 669 miljoner euro.
- Tillgången till kompetent personal i kommunerna håller på att bli en allt mer kritisk flaskhals såväl i kommunerna som i företagen. Bristen på arbetskraft bör avhjälpas med snabba åtgärder genom att öka antalet nybörjarplatser i olika utbildningar, till exempel lärare inom småbarnspedagogik.
- Välfärdsområdesreformen medför ändringskostnader också i kommunerna, till exempel på grund av omorganisering av förvaltning, stödtjänster och ICT-lösningar. Sådana reformbundna kostnader som kommunerna inte själva kan påverka bör kompenseras fullt ut.
- Statsandelsprocenten för kommunal basservice har minskat avsevärt under årens lopp. Också huvudmannafinansieringen för gymnasier och yrkesutbildning har drabbats av nedskärningar. Kostnaderna för den offentliga sektorns skyldigheter bör täckas med icke öronmärkt finansiering. Permanenta skyldigheter ska inte finansieras med tidsbunden finansiering.